

باسمه تعالی

ردیف	سؤالات	نمره
سؤالات امتحان نهائی درس : آرایه های ادبی رشته : ادبیات و علوم انسانی ساعت شروع : ۸ صبح مدت امتحان : ۹۰ دقیقه		
سال سوم آموزش متوسطه تاریخ امتحان : ۱۳۸۷ / ۳ / ۲۵		
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم (خرداد ماه) سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		
۱	نام یک مثنوی « حماسی و تاریخی » را از نظامی گنجه ای بنویسید .	۰/۲۵
۲	کدام گزینه با واژه ی « ماهان » هم وزن است ؟ الف) آستان ب) زبان پ) میلاد ت) نیکی	۰/۲۵
۳	شعر زیر در چه قالبی سروده شده است ؟ نظام قافیه در این نوع شعر چگونه است ؟ شنیده اید که آسایش بزرگان چیست برای خاطر بیچارگان نیاسودن به کاخ دهر که آرایش است بنیادش مقیم گشتن و دامان خود نیالودن	۰/۵
۴	سروده ی زیر ، بخشی از یک مسمط تضمینی است ؛ به سؤالات داده شده ، پاسخ دهید . تا کی به تمنای وصال تو یگانه اشکم شود از هر مژه چون سیل روانه خواهد به سرآید شب هجران تو یا نه ؟ « ای تیر غمت را دل عشاق نشانه جمعی به تو مشغول و تو غایب ز میانه » الف) در این شعر ، کدام مصراع ، « بند » نامیده می شود ؟ ب) تعداد رشته ها در این نوع مسمط ، تابع چیست ؟	۰/۵
۵	با توجه به بیت زیر : « میان دو کس جنگ چون آتش است سخن چین بدبخت هیزم کش است » الف) « طرفین تشبیه » را در « مصراع اول » مشخص کنید . ب) « نوع تشبیه » موجود در « مصراع دوم » را بنویسید .	۰/۷۵
۶	ترکیب « درخت دانش » را به صورت « یک تشبیه غیر اضافی » بنویسید .	۰/۵
۷	در بیت زیر : « چون شبنم اوفتاده بودم پیش آفتاب مهرم به جان رسید و به عتیوق برشدم » الف) کدام واژه ، نشان دهنده ی پیوند شباهت است ؟ ب) چرا شاعر ، خود را به « شبنم » تشبیه کرده است ؟	۰/۷۵
۸	در کدام بیت ، « تشبیه مرکب » به کار رفته است ؟ وجه شبه آن را بنویسید . الف) آن قطره ی باران که برافتد به گل سرخ چون اشک عروسی است برافتاده به رخسار ب) از دیده گر سرشک چو باران چکد ، رواست کاندر غمت چو برق بشد روزگار عمر	۱
۹	واژه ی مشخص شده در بیت زیر ، یک استعاره ی مصرحه است ؛ بنویسید که چگونه پدید آمده است ؟ « در این بازار اگر سودی است با درویش خرسند است خدایا ، منعم گردان به درویشی و خرسندی »	۰/۵
« ادامه ی سؤالات در صفحه ی دوم »		

باسمه تعالی

ردیف	سؤالات	نمره
سؤالات امتحان نهائی درس: آرایه های ادبی / رشته: ادبیات و علوم انسانی / ساعت شروع: ۸ صبح / مدت امتحان: ۹۰ دقیقه		
سال سوم آموزش متوسطه / تاریخ امتحان: ۲۵ / ۳ / ۱۳۸۷		
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم (خرداد ماه) سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ / اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		
۱۰	در کدام بیت، واژه ی « سرو » در پدید آمدن آرایه ی « تشخیص » مؤثر بوده است؟ دلیل خود را بنویسید. الف) تا تو را جای شد ای سرو روان در دل من ب) چو سرو از راستی بس زد علم را	۱
۱۱	جمله ای بنویسید و واژه ی « خورشید » را در معنی مجازی به کار ببرید.	۰/۵
۱۲	کدام واژه ی مشخص شده، مجاز یا « علاقه ی مشابَهت » است؟ مفهوم آن را بنویسید. « عالم از شور و شر عشق خبر هیچ نداشت فتنه انگیز جهان نرگس جادوی تو بود »	۰/۵
۱۳	با توجه به ابیات زیر: « اگر رفت و آثار خیرش نماند نشاید پس مرگش الحمد خواند » « آفرین جان آفرین پاک را آن که جان بخشید و ایمان خاک را » الف) در بیت اول، « مجاز » را معین کنید و « علاقه » ی آن را بنویسید. ب) در بیت دوم، « مجاز » و « قرینه » ی آن را مشخص کنید.	۱
۱۴	مفهوم کنایی هریک از عبارت های زیر را بنویسید. الف) دست روی دست گذاشته است. ب) فلانی ریش سفید است.	۰/۵
۱۵	در بیت « دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای فرشته ات به دو دست دعا نگه دارد » : الف) بخشی را مشخص کنید که شاعر درباره ی امری، پوشیده سخن گفته است. ب) مفهوم این بخش را بنویسید.	۰/۵
۱۶	در شعر « من از گفتن می مانم / اما زبان گنجشکان / زبان زندگی جمله های جاری جشن طبیعت است » الف) در بخش مشخص شده، کدام آرایه، در ایجاد موسیقی لفظی، مؤثر بوده است؟ ب) قدام تکرار مصوت «-» را چه می نامیدند؟	۰/۵
۱۷	نوع « سجع » به کار رفته در هر یک از جمله های زیر را بنویسید. ارزش موسیقایی کدام سجع بیش تر است؟ الف) هر که با بزرگان ستیزد، خون خود ریزد. ب) هنر چشمه ی زاینده است و دولت پاینده. پ) مُلک بی دین باطل است و دین بی ملک، ضایع.	۱
۱۸	در کدام بیت « موازنه » به کار رفته است؟ دلیل خود را بنویسید. الف) تیر بلای او را جز دل هدف نباشد تیغ جفای او را جز جان سپر نباشد ب) کشیدم قلم بر سر نام خویش نهادم قدم بر سر سرکام خویش	۱
« ادامه ی سؤالات در صفحه ی سوم »		

باسمه تعالی

سوالات امتحان نهائی درس : آرایه های ادبی		رشته : ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع : ۸ صبح	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان : ۱۳۸۷ / ۳ / ۲۵		
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم (خرداد ماه) سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶		اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		
ردیف	سوالات			نمره
۱۹	در بیت زیر ، « جناس تام » را تعیین کنید و معنی هریک از ارکان آن را بنویسید . « نه عجب که قلب دشمن سُکنی به روز هیجا تو که قلب دوستان را به مفارقت شکستی »			۱
۲۰	در هر یک از ابیات زیر ، « جناس » ها را بیابید و « نوع » هر یک را به طور دقیق بنویسید . الف) ای گدایان خرابات، خدا یار شماست چشم انعام مدارید ز انعامی چند ب) موج ها خوابیده اند ، آرام و رام طبل طوفان از نوا افتاده است پ) باغبان همچو نسیم ز در خویش مران کاب گلزار تو از اشک چو گل نار من است			۱/۵
۲۱	شبیوه ی تکرار واژه ی « گل » در آغاز و پایان بیت زیر ، سبب پیدایش آرایه ی ... شده است . « گل را مدد رسید ز گلزار روی دوست تا چشم ما نبیند دیگر زوال گل »			۰/۵
۲۲	در بیت زیر ، واژه های « اشتقاق » را بیابید . « دلا ز رنج حسودان مرنج و واثق باش که بد به خاطر امیدوار ما نرسد »			۰/۵
۲۳	در بیت زیر ، « مراعات نظیر » وجود دارد ؛ بنویسید تناسب واژه ها از چه جهت است ؟ « دردی است درد عشق که هیچش طیب نیست گر دردمند عشق بنالد ، غریب نیست »			۰/۲۵
۲۴	در بیت زیر ، کدام واژه ، نشانه ی کاربرد « آرایه ی تلمیح » است ؟ دانسته ی مورد نظر را به اختصار شرح دهید . « چو گل گر خرده ای داری ، خدا را صرف عشرت کن که قارون را غلط ها داد سودای زراندوزی »			۰/۷۵
۲۵	با توجه به شعرهای زیر ، در هریک از بخش های مشخص شده ، کاربرد کدام آرایه ی معنوی آشکار است ؟ الف) آتش سردی که بگدازد درون سنگ را هرکه را بوده است آه سرد ، می داند که چیست ب) با من بیا به خیابان / تا بشنوی بوی زمستانی که در آب رخته کرده است			۱
۲۶	در بیت « چنان سایه گسترد برعالمی که زالی نیندیشد از رستمی » : واژه ی « زال » در معنای ... پذیرفتنی است و در معنای ... با واژه ی « رستم » تناسب دارد ؛ به همین دلیل آرایه ی ... را پدید آورده است .			۱
۲۷	در بیت « آن نه زلف است و بنا گوش که روز است و شب است / و آن نه بالای صنوبر که درخت رطب است » : الف) لفّ و نشر موجود ، « مرثب » است یا « مشوش » ؟ ب) بین « لفّ ها » و « نشرها » چه رابطه ای برقرار است ؟			۰/۵
۲۸	در شعر زیر ، آرایه ی « تضمین » را بیابید و مورد تضمین شده را تعیین کنید . « زینهار از قرین بد ، زنهار و قنا رتّنا عذاب النار »			۱
۲۹	به چه دلیل می گوییم که در بیت زیر ، آرایه ی « حسن تعلیل » وجود دارد ؟ « رسم بد عهدی ایام چو دید ابر بهار گریه اش برسمن و سنبل و نسرين آمد »			۰/۵
	« موفق باشید »			جمع نمره
				۲۰

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سوالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۷ / ۳ / ۲۵
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم (خرداد ماه) سال تحصیلی ۸۷ - ۱۳۸۶ اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	اسکندرنامه (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲	گزینه ی «ت» (یا نیکی) (۰/۲۵)	۰/۲۵
۳	قطعه (۰/۲۵) مصراع های زوج آن هم قافیه اند. (۰/۲۵)	۰/۵
۴	الف) مصراع آخر (یا «جمعی به تو مشغول و تو غایب ز میانه» / یا مصراع پنجم) (۰/۲۵) ب) تعداد بیت های غزل (یا تعداد بیت های شعر تضمین شده) (۰/۲۵)	۰/۵
۵	الف) مشبه: جنگ (۰/۲۵) مشبه به: آتش (۰/۲۵) ب) بلیغ استادی (یا بلیغ) (۰/۲۵)	۰/۷۵
۶	دانش مانند درخت است (یا دانش مانند درخت، ثمر می دهد / یا دانش، درخت است) (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۷	الف) چون (یا ادات تشبیه) (۰/۲۵) ب) به خاطر اوقتاده بودن (یا بی مقدار بودن / یا تواضع / یا هر مفهوم مشابه دیگر) (۰/۵)	۰/۷۵
۸	بیت «الف» (۰/۵) وجه شبه: قرار گرفتن چیزی شفاف یا سفید (۰/۲۵) بر صفحه ای سرخ رنگ (۰/۲۵)	۱
۹	واژه ی «بازار» مشبه به باقی مانده از یک تشبیه است. (یا شاعر دنیا را به بازار تشبیه کرده است، مشبه به را نگاه داشته و بقیه ی پایه های تشبیه را حذف کرده است. / یا بیان مشبه به و اراده ی تمامی ارکان تشبیه / یا هر توضیح درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۱۰	بیت «ب» (۰/۵) چون ویژگی راستی (یا علم بر زدن / یا غم ندیدن) به سرو نسبت داده شده است. (یا شاعر به سرو شخصیت بخشیده است / یا هر مفهوم مشابه دیگر) (۰/۵)	۱
۱۱	خورشید زندگی ام طلوع کرد. / یا خورشید از روزنه ها تابید. (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۱۲	نرگس (۰/۲۵) مفهوم مجازی: چشم (۰/۲۵)	۰/۵
۱۳	الف) مجاز: الحمد (۰/۲۵) علاقه: جزئیه (۰/۲۵) ب) مجاز: خاک (۰/۲۵) قرینه: ایمان و جان بخشید (یا ایمان بخشید / یا جان بخشید) (۰/۲۵)	۱
۱۴	الف) بیکار و معطل مانده است. (یا منتظر مانده است / یا هر مفهوم مشابه دیگر) (۰/۲۵) ب) با تجربه است. (یا پیر و کار آزموده است / یا هر مفهوم مشابه دیگر) (۰/۲۵)	۰/۵
۱۵	الف) بلغزد پای (۰/۲۵) ب) خط کردن (دچار اشتباه شدن / یا هر مفهوم مشابه دیگر) (۰/۲۵)	۰/۵
	«ادامه در صفحه ی دوم»	

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سوالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۷ / ۳ / ۲۵
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دوم (خرداد ماه) سال تحصیلی ۸۷ - ۱۳۸۶ اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۶	الف) واج آرایی (یا نغمه‌ی حروف) (۰/۲۵) ب) تتابع اضافات (۰/۲۵)	۰/۵
۱۷	الف) مطرف (۰/۲۵) ب) متوازی (۰/۲۵) پ) متوازن (۰/۲۵) ارزش موسیقایی سجع «متوازی» بیش تر است. (یا عبارت «ب» / یا سجع بین زاینده و پاینده) (۰/۲۵)	۱
۱۸	بیت «الف» (۰/۵) چون واژه های دو مصراع در تقابل یا هم (۰/۲۵) ، سجع متوازن دارند. (۰/۲۵)	۱
۱۹	قلب (۰/۵) معانی مختلف: مرکز سپاه (در مصراع اول) (۰/۲۵) دل (در مصراع دوم) (۰/۲۵)	۱
۲۰	الف) انعام ، انعام (۰/۲۵) ← جناس ناقص حرکتی (۰/۲۵) ب) آرام ، رام (۰/۲۵) ← جناس ناقص افزایشی (۰/۲۵) پ) گلزار ، گل نار (۰/۲۵) ← جناس ناقص اختلافی (۰/۲۵)	۱/۵
۲۱	تصدیر (۰/۵)	۰/۵
۲۲	رنج (۰/۲۵) مرنج (۰/۲۵)	۰/۵
۲۳	همراهی (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲۴	قارون (۰/۲۵) قارون صودی ثروت اندوز و از خویشاوندان حضرت موسی (ع) بود که عاقبت مورد غضب الهی قرار گرفت و با گنج خود در زمین فرو رفت. (یا هر توضیح درست دیگر) (۰/۵)	۰/۲۵
۲۵	الف) تناقض (۰/۵) ب) حس آمیزی (۰/۵)	۱
۲۶	بیزن (۰/۲۵) پدر رستم (۰/۲۵) ایهام تناسب (۰/۵)	۱
۲۷	الف) مشوش (۰/۲۵) ب) مشبه و مشبه به (یا تشبیه / یا مسند و مسند الیه) (۰/۲۵)	۰/۵
۲۸	مصراع دوم (یا وقتا ریثا عذاب النار) (۰/۵) آیه ای از قرآن (یا آیه ی ۲۰۱ سوره ی بقره) (۰/۵)	۱
۲۹	شاعر برای بارش ابر بهاری، علت ادبی و خیالی آورده است (۰/۲۵) و آن دلسوزی بر سمن و سنبل و تسرین به خاطر بدعهدی ایام و در امان نماندن از آسیب روزگار است (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۰/۲۵)	۰/۵
۲۰	«خسته باشید»	جمع نمره

سایت اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی وزارت آموزش و پرورش به آدرس: (<http://aee.medu.ir>) تنها سایت مرجع سوالات و رهنمای آن در کشور و همچنین پاسخگویی به سوالات دانش آموزان در خصوص امتحانات می باشد.